

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

N° 25

11. Septembrie.

1863.

RESRIPTU IMPERATESGU.

asupra adresei dietei din 1863.

Nr. 4186.

Noi Franciscu Josifu Antaiulu,

din grati'a lui Dumnedieu Imperatorulu Austriei, Regele Apostolicu alu Ungariei si alu Boemiei, Regele Lombardiei si Venetiei, Galitiei, Lodomeriei si Iliriei, Archiducele Austriei, Marele-Principe alu Transilvaniei si Conte Secuiloru scl. scl.

Damu de scire si priceputu reprezentantiloru iubitu-lui Nostru Mare-Principatu Transilvani'a, pre 1. Iuliu a. c. la Sabiu conchiamati:

Anim'a Nostra parintésca o implù de bucuria si multiomire adres'a din 21. Augustu a. c., earea ati indreptatu-o catra Noi iubitiloru Credintiosi cá reprezentantii Marelui Nostru Principatu alu Transilvaniei la dieta adunati, din caus'a rescriptului Nostru r. din 15. Iuniu a. c. pentru deschiderea dietei emisu.

Cu incredere V'amu intempinat si cu incredere deplina Ni - ati respunsu iubitiloru Credintiosi.

Privindu la interesele proprie ale iubitului Nostru Mare-Principatu Transilvani'a, privindu nu mai pucinu la Dinasti'a Nostra si la interesele totalitatei Monarchiei ati recunoscutu scopositatea, intieptiunea si necesitatea politica a acelu principie de statu, care Noi le-amu prochiarnatu din indemnu propriu de constitutiunea imperiului Nostru.

Si precumu priimiseru in anulu 1722 reprezentantii de atunci ai Principatului Transilvani'a cu bu-

curia si credintia, fóra pregetare, apriatu si de buna voia, cu un'a dechiaratiune unanima sanctiunea pragmatica statorita de predecessorele Nostru de gloriosa aducere aminte Carolu alu VI-lea, pricepundu ei pre bine, ce securitate, si folóse aduce cu sine pentru intrég'a tíera si civii ei impreunarea tieriloru ereditarie cu provinciile sub Dinasti'a Nostra, si au intocmitu despre aceea documintele legali solemne, asia afarati si Voi iubitiloru Credintiosi condusi de un'a judecata intieptu si sentiu patrioticu tocmai in acele-si principie de statu ale Nóstre, garanti'a cea mai sigura, de care are debuintia nu numai autoritatea imperiului ei si de síne starea prin aceste principie de statu cu grija pastrata a iubitului Nostru Mare-Principatu Transilvani'a. —

Voi cunosecurati iubitiloru Credintiosi, ca iubitulu Nostru Mare-Principatu Transilvani'a póte ajunge la unu viitoriu mai frumosu si mai prosperatoriu pre calea inceputa a unei de sine administratii politice si judiciari, cumu si cu cerculu legislatiunei sele si bas'a de aci castigata de a poté sustá cá un'a tíera de síné statatóre, mai incolo prin egal'a indreptare si binecuvéntat'a desvoltare a tuturoru nationalitatiloru intr'acel'a locuitore. — Si cu loialitate adeverata ati dechiaratu iubitiloru Credintiosi, ca amesuratu provocarei Nóstre sunteti gat'a a trece in legile tieriei in testulu autenticu alu celoru trei limbi ale tieriei diplom'a Nóstra imperatésca din 20. Octomvre 1860 si legea fundamentale despre representatiunea imperiului din 26. Februariu 1861 espedita asemine cá diploma imperatésca, si a substerne despre acést'a sanctiunei Nóstre pré'nalte unu articlu de lege, carélu vá proieptá diet'a.

Cu placere curata vedemu in acést'a promptia un'a inoita dovada de credintia si alipire neclintita cátra Maiestatea Nóstra, cum si cátra traditionile

acelui trecut, in care stramosii Vóstri au recunoscutu cu multiamita si au marturisitu pre facia de ce pretiu mare e legatur'a nedisolvable prin sanctiunea pragmatica infintiatu a Transilvaniei catra celelalte regate si tieri ale intregiei monarchie.

Asceptamu dar' proieptulu de lege alu dietei, care Ni-lu-ati promis, despre inarticularea acestoru documinte solemne in legile tierei.

Cele ce ne aflaramu indemnati a Vi-le face cunoscutu in rescriptulu Nostru r. din 15. Iuniu a. c. in privinti'a diplomei Leopoldine si a propensitatei Nóstre, de a emite un'a diploma noua solemna, au aflu in Voi iubitoru Credintiosi resunetu recunoscatoriu, si Ne sentimu préplacutu indestuliti, ca si Voi iubitoru Credintiosi cugetati aseminé despre insemnatarea publico - drepturistica a acestei diplome pentru totdeun'a memorabili.

Pentruca voimu a infintia d'inpreuna cu Voi pre calea constitutionale in locul acelu determinatiuni ale diplomei Leopoldine, care fapticu au devenitu a fi fóra potintia, structur'a din laintru publico-drepturistica a iubitoru Nóstru Mare-Principatu Transilvania si corelatiunea lui catra intrég'a monarchia in privinti'a detiermuririi definitive a modulu, in care se se tramite deputatii Transilvaniei la senatulu imperiale, ér' diplom'a a careia emite V'amu promis-o iubitoru Credintiosi pentru casulu, candu o ati cere, are se fa, dupa cugetulu Nóstru parintiescu, numai expresiunea solemna a acelu, ce le vomu fi infintiatu la olalta.

In pertraptarile de pana acumu ale dietei ati aratatu iubitoru Credintiosi, ca cunósceti bine starea lucrului, necesitatea si folósele unei deslegari norocóse, ca ati petrunsu insemnatarea si ponderositatea propusatiuniloru de legi, pre care le-amu datu se Vi se inpartisiésca. Ati doveditu judecata matura, cunoscintie si esperiintie largi, zelu patrioticu si un'a predominare de sine, fóra de care nece un'a pertraptare mai asediata despre intrebarile cele mai insemnate ale imperiului si tierei, nece inaintarea intereseloru materiali nu e cu potintia.

Continuati dar' iubitoru Credintiosi lucrarea la opulu celu greu, cu aceeasi incredere deplina catra sinceritatea intentiuniloru parintiesci de bine voitóre a legitimulu Vóstru Principe, de care fuserati petrunsi si insufletiti si pana acumu, cu serioisetaet

démna si loialitatea - Ve comprobata, cá sa-lu poteti fini catu mai curendu.

Pre longa care Ve remanemu cu bunavointi'a si grati'a Nóstra cesareo regésca si principesca nestramutaveru aplecati.

Datu in Capital'a si residinti'a Nóstra Vien'a in 5. Septembre anulu un'a miia optu sute siésedieci si' trei alu Imperatierei Nóstre alu cincispredecelea.

Franciscu Josifu m. p.

F. C. de Nádasy m. p.

In urm'a mandatulu pré inaltu alu Maiestarei Seale c. r. apost.

Eugeniu B. Friedenfels m. p.

Rescriptulu imperatescu

(confirmatoriu de statuum Preses si 2 Vice-Presiedinti.)

Noi Franciscu Josifu Antaiulu,

din grati'a lui Domnedieu Imperatoriulu Austriei Regele Apostolicu alu Ungariei si alu Boemiei, Regele Lombardiei si Venetiei, Galitiei, Lodomeriei si Iliriei, Archiducele Austriei, Marele-Principe alu Transilvaniei si Conte Secuiloru sel. sel.

Damu de scire si priceputu reprezentantiloru iubitoru Nóstru Mare - Principatu Transilvania, pre 1. Iuliu a. c. la Sabiiu conchiamati:

Pre temeulu alegerei facute de Voi iubitoru Credintiosi in intielesulu §-lui 2 alu regulamentulu provisoriu de dieta pentru Marele - Principatu alu Transilvaniei si a propunerii Vóstre in acési'a privintia, care ni s'a substernutu cu representatiunea din 21. Augustu a. c. prin inpoteritul Nóstru Comisariu r. de dieta, ilu denumimu de presiedintele dietei Transilvanene pre Consiliariulu r. Guverniu Transilvanénu Gustavu Groisz, care fúchiamatu de noi a luá parte la dieta, ér' de Vice-Presiedintiá acestei'a diete pre deputatii alesi si consiliarii r. Nóstru Guverniu transilvanénu Ioane Aldleanu si Fridericu Kirchner.

Pre lunga care Ve remanemu cu bunavointi'a si grati'a Nôstra cesareo-regésca si principésca nestramutaveru aplecati.

Datu in Capital'a si resiedinti'a Nôstra Vien'a in 5. Septembre anulu un'a miiia optu sute siésedieci si trei, alu Imperatirei Nôstre alu cincisprediecelea.

Franciscu Josifu m. p.

F. C. de Nádasdy m. p.

In urm'a mandatului pré inaltu alu Maiestatei Seale c. r. apost.

Eugen B. Friedenfels m. p.

(Vedi si Gazeta Nr. 80.)

Cuventarea Princ. Romaniei

Alecsandru Joan I. Cusa

(catra armata in 1. Septembre 1863 la impartirea steagurilor cu „vulturulu Romanu“ in lagarulu dela Cotroceni.)

(vedi si Gazeta Nr. 81-2, „Monitorulu Nr. 171)

„Oficieri, Sub-Oficieri, Corporali si Soldati,

„Acésta di va fi una din cele mai insemnate in „datinile nôstre.

„Stégurile cele vechi aduceau aminte suveniru „triste, de vreme ce ele infacisau Tierile despartite.

„Astadi, voi priimiti din manile Nôstre stégul „ce intrunesce colórele Tieriloru-Surori, asia precumu „vointi'a unanima a Romaniloru a unitu pe capulu „Nostru corónele ambeloru Tieri.

„Stégurile vóstre totusi au fostu marture de „intimplari, care dorescu a fi pastrate; ele voru im- „podobi dar arsenalulu Romanu.

„Priimindu stégurile cele noua, aducetive puru- „rea aminte ca ve incredintiediu onórea Tierii.

„Stégulu e Romania! acestu pamentu bine-cu- „ventatu alu Patriei, stropitu cu sangele strabuniloru „nostrii si imbelsiugatu cu sudórele muncitorulu. Elu „este familia, ogorulu fia caruia, casa in care s'au „nascutu parintii si unde se voru nasee copii vostri.

„Stégulu este inca simbolulu devotamentulu, „credintiei, ordinei si alu disciplinei ce represinta oastea!

„Stégulu e totu de odata, trecutulu, presentulu „si viitorulu Tierii; intrég'a istoria a Romaniei!

„Intr'unu cuventu, steagulu represinta tóte da- „toriile si tóte virtutile militare care se cuprindu in „acele dooa cuvinte sapate pe vulturii Romani, Onóre si Patria!

Oficieri, Sub-Oficieri, Caporali si Soldati,

„Jurati se pastrati cu onóre si fara pata sté- „gurile vóstre, si astfelu veti corespunde increderii si „asteptarii ce amu pusu cu Tiéra intréga in oaste!

„Jurati a le apara in ori ce intimplare cá unu „santu depositu, ce incredintiediu bravurei si patriotis- „mului vostru!

„Se traiésca Romania!“

Cata se renunciamu a descrie emotiunea si entusiasmulu produsu de alocutiua Mriei Sale printre rondurile oscirei si numerosi asistanti: limbagiulu inaltu, national, pronunsiatu de o voce vibranta care ilu ducea pana in rondurile cele mai departate, a fostu intreruptu in diferite ronduri de cele mai cal- duróse aclamatii. Definitia simpla si grandiósa totu de o data a stégului, acésta definitie facuta in ade- verata limba a poporulu, misca tóte inimile si se baga de seama asupra fisiognomieii Principelui Dom- nitoru insusi espresu contienuta din emotiunea generala.

Doa pasage ale Principelui Domnitor, au pro- vocatu mai cu séma aceste esplosiuni de entusiasm in faci'a carora pén'a se simte neputernica. Candu Principele Domnitor, cu man'a intinsa catra stégurile care incungiurau Tronulu, a strigatu: „Jurati se pastrati cu onórea vóstre . . . Jurati ale apera . . . „, Siefi de corpuri respuusera prin strigatu: „Juramu!“ la care tóta armata si asistantiu se insocira prin aclamatiuni frenetice. In dooa ron- duri discursulu Principelui Domnitor fu astfelu in- treruptu prin strigari de: Se traiésca Romania! Se traiésca Principele! care esiau din diece mii de pepturi.

Dupa discursulu princiaru, siefi de corpuri mersera a presenta steagurile corpuriloru loru re- spectiv, si nooi esplosiuni de strigari entusiastice sa- lutara acestu nobilu simbolu alu Onórei si alu Patriei.

Regimentele, care tienu garnisóna afara din ca- pitala erau reprezentate prin siefi de corpuri, insociti de mai multi oficieri, sub-oficieri si soldati. scl.

Oda

la inarticularea Romanilor din Ardealu.

Fratiloru din Timisio, Tis'a rapitóre,
 Voi eei dela Istru, Milcovu si Patisu,
 Voi ce dormiti inca 'n umbre-apasatóre
 Sub Olimpulu sacru, Osa si Otrisu, —
 Inaltiati cu totii cupele spumóse,
 Si cu toti le bateti in acestu festinu,
 Ce-lu serbámu noi astadi p'astea vai frumóse
 Dopa lungi si grele tempuri de suspinu.
 Astadi dopa seculi inaltiamu noi éra
 Capetele triste ce le-amu inclinatú,
 Si 'n caminulu nostru, vechia nóstra tíera
 Maltratati cá vite jugulu amu portalu.
 Cu sangele nostru, cu-a nóstra sudórc,
 Sfincsi si minotauroi noi amu ingrasiatu.
 Vaietele nóstre au petrunsu in sóre
 Dar' pan' astadi nime nu ne a ascultatú.
 Asta vale 'ncinsa cu cunumi de auru,
 Breuri argintóse, acestu Canaanu,
 Sub arip'a négr'a crudului balauru
 Devenise tartaru numelui romanu!
 Dar' a' nóstre triste plangeri desperate
 Au petrunsu in urma chiar' in empireu
 D'unde creatorulu sant'a Libertate
 A tramisu se salve blandu poporulu seu.
 Si-astadi maestósa, candidu invéstita
 A descinsu se 'n nóie vechiulu testamentu :
 „Eu le dau acestoru viétia infinita
 „Si domni fora margini i punu pe pamentu.“*)
 Adi a Libertatii braçie, stralucire,
 Au sfarmatu catene, umbre-au risipitu,
 Si ne-au pusu domni éra 'n sant'a ereditate
 Ce cu violentia ni s'a fostu rapitu.
 Diua triumfala, diua de'nviere,
 Diua intre dile, mesageru cerescú!
 Ce a' nóste-amare lacrimi de dorere
 Le-ai secatu cu-unu sóre nou dumnedieescu.

*) Virgilu, Eneid'a I. V. 282 si 283.

Mai opresce-ti, dulce, carulu teu de auru,
 Si incarc' a' nóstre blande voturi pii,
 Si le dù la tatalu cá unu micu tesauru
 Pentru renviere, pentru daruri mii!

Nalt'a Opinione ce prin larg'a lume
 Din unu anghiu intr'altulu treci cu alu teu sboru,
 Date si proclama vechiulu nostru nume.
 Nume mare splendidu si nemoritoru!

Dara mai nainte pasa si le spune
 Fratiloru din Tibru, Ebru si Rodanu :
 Pe straine plaiuri este-o natiune
 Din alu vostru sange, sufletu de romanu.

Voi strabunii nostrii, ce in lacrimi crunte
 Ati moritu pe cruce cu cununi de spini,
 Ah! sculati si 'nceingeti templele carunte
 Cu cununi de mirte, palme si dafini;

Toti de bucuria cupele se frangemu
 Si asta serbatóre 'n vechiulu nostu edemu,
 „Toti cu bucuria“ manile se stringemu
 Din Carpati si Tisa pana 'n Pindu si Hemu.

1863.

A. R. Densusianu.

Rosii si Albii

(din Romani'a).

Dopa ce 'mpreuna mi s'au tarbacitu,
 Rosii si cu Albii s'au incumetritu!
 Inse nu se seie Rosii au albitu
 Sau mai bine Albii au mai rumenitu?
 Rosii dicu ca Albii legea 'si au schimbatu
 Albii dicu ca Rosii lingu ce au scuipatu.
 Dar' poporulu dice: Toti sunteti ciocoi
 Unii vechi si altii ciodovine noi!
 Lupii tóta véra pe catu sunt satui.
 Umbla fia-care radini prin paduri
 Dar' candu vine gerulu si inflamandiescu
 Fómea ii apropia, lupii se infratiescu,
 Hoitulu séu Domnia pe lupi ii uni
 Vai! de biata turma, ce s'ar rataci.

Unu Tabac Guitia.